

نقش شیوه‌های فرزندپروری و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه

فاضله حیدری^۱، وحید فلاحی^۲ و جلیل حاجیلو^۳

چکیده

سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه یکی از ملزومات آموزش می‌باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش شیوه‌های فرزندپروری و سبک‌های دلبستگی در سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه انجام شد. روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دوره اول متوسطه شهرستان مراغه که در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ مشغول به تحصیل بودند تشکیل دادند. نمونه مورد مطالعه، ۲۲۲ نفر از این دانش‌آموزان بود که به روش تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه‌های شیوه‌های اقتدار والدینی، سبک‌های دلبستگی و سازگاری با مدرسه استفاده شد. داده‌های به‌دست آمده نیز با استفاده از آزمون‌های همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه تحلیل شد. نتایج ضرایب همبستگی نشان داد که سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه با سبک فرزندپروری مقتدر ($r = 0/33$ ، $p \leq 0/001$) و سبک دلبستگی ایمن ($r = 0/43$ ، $p \leq 0/001$) ارتباط مثبت ولی با دلبستگی نایمن ($r = -0/32$ ، $p \leq 0/001$) ارتباط منفی دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد سبک فرزندپروری مقتدر و سبک دلبستگی ایمن به‌صورت مثبت و سبک دلبستگی نایمن به‌صورت منفی قادر به پیش‌بینی سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه می‌باشند. نتایج این مطالعه نشان‌دهنده الگوی انعکاسی کیفیت روابط والد - فرزندی در سایر روابط اجتماعی به‌ویژه در ارتباط با مدرسه است.

واژه‌های کلیدی: شیوه‌های فرزندپروری، سبک‌های دلبستگی، سازگاری دانش‌آموزان، مدرسه

۱. نویسنده‌ی رابط: کارشناس ارشد روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل

(heidari_fazeleh@yahoo.com)

۳. دانشجوی دکتری روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی

۴. کارشناس ارشد روان‌شناسی، مربی دانشگاه پیام نور

تاریخ دریافت مقاله: ۹۶/۵/۱۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۶/۹/۱۴

مقدمه

سازگاری^۱ دانش‌آموزان با مدرسه به توانایی فرد در تطابق با محیط مدرسه اشاره دارد (پونیا و سانگوان^۲، ۲۰۱۱) که در این فرایند فرد برای وفق دادن خود با فشارهای بیرونی و درونی محیط مدرسه تلاش می‌کند (رید-ویکتور^۳، ۲۰۰۴). در تعریفی دیگر، سازگاری با مدرسه به مقدار انطباق فرد با شرایط، محیط، انتظارات، درخواست‌ها و ساختارهای اجتماعی حاکم بر محیط آموزشگاه اشاره دارد (عیسیاو، ساساگوا و فرایک^۴، ۲۰۰۶). سازگاری با مدرسه یکی از ملزومات آموزش و پرورش می‌باشد، به این دلیل شناسایی عوامل مؤثر بر آن همواره یکی از موضوعات مورد علاقه حوزه روان‌شناسی مدرسه بوده است (زاهد، رجیبی و امیدی، ۱۳۹۰؛ نریمانی، عباسی، ابوالقاسمی و احدی، ۱۳۹۲).

نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی^۵ (برونفربرنر و موریس^۶، ۲۰۰۶) از نقش محیط خانواده در رشد کودکان حمایت می‌کند. طبق این نظریه، سیستم‌های فرهنگی-اجتماعی وسیعی در درون محیط خانواده تعبیه شده است که سازگاری کودکان را تحت تأثیر قرار می‌دهند. روابط والد-کودک از جمله عوامل درون خانوادگی مؤثر بر ظهور و دوام مشکلات رفتاری کودکان در زمینه‌های مختلف زندگی است. به‌طور اختصاصی نیز، رودباوم و ویز^۷ (۱۹۹۴) دریافتند که روابط متقابل بین متغیرهای فرزندپروری و مشکلات رفتاری در اواخر دوره کودکی (۶ تا ۱۵/۵) قوی‌تر است. پاسخ دهی والدین به فرزندانشان و روش صحبت کردن و آموزش والدین در تعیین سلامت و رشد و تحول فرزندانشان بسیار مهم است (میلدان و پولیمینی^۸، ۲۰۱۲). تحقیقات معاصر در مورد شیوه‌های

1. adjustment
2. Punia & Sangwan
3. Reed-Victor
4. Essau, Sasagawa & Frike
5. Ecological systems
6. Bronfenbrenner, U., & Morris
7. Rothbaum & Weisz
8. Mildon & Polimeni

فرزندپروری، از مطالعات بامریند بر روی کودکان و خانواده‌های آنان نشأت گرفته است. بامریند^۱ با رویکرد تیپ شناختی بر ترکیب عناصر اصلی فرزندپروری مانند گرم بودن، درگیر بودن، درخواست‌های بالغانه، و نظارت و سرپرستی (دارلینگ^۲، ۲۰۰۷)، سه نوع الگوی فرزندپروری والدین را ارائه می‌کند: ۱. الگوی رفتاری قاطع و اطمینان‌بخش^۳، ۲. الگوی رفتاری مستبد^۴، ۳. الگوی رفتاری سهل‌گیر^۵. والدین مقتدر معمولاً انتظار دارند از فرزندانشان رفتارهای پخته ببینند، آن‌ها مقررات رفتاری روشنی برای آن‌ها وضع می‌کنند، کودکانشان را ترغیب می‌کنند تا مستقل باشند و نظام باز و انعطاف‌پذیری برای تعامل با فرزندانشان دارند. والدین مستبد معمولاً ارزش زیادی برای حفظ اقتدار خود قائل‌اند و هرگونه تلاش از جانب فرزندان برای به چالش کشیدن این اقتدار را سرکوب می‌کنند، کودکان مجاز نیستند با والدین بحث کنند و یا به‌طور مستقل تصمیم بگیرند. والدین آسان‌گیر به فرزندانشان اجازه می‌دهند رفتارهای خود را تنظیم نموده و برای خودشان تصمیم بگیرند؛ اما به‌ندرت قواعدی برای نظارت بر رفتارهای کودکانشان وضع می‌کنند (بامریند، ۱۹۶۶؛ به نقل از اژه‌ای، غلامعلی لواسانی، مال احمدی و خضری‌آذر، ۱۳۹۰). تان، کامراس، دینگ، زهانگ و لیو^۶ (۲۰۱۲) با مطالعه نقش استرس خانوادگی، شیوه‌های فرزندپروری در سازگاری رفتاری دخترخوانده‌های پیش‌دبستانی نشان دادند که استرس خانوادگی، سبک‌های فرزندپروری مستبدانه و سهل‌گیرانه رابطه مثبتی با مشکلات رفتاری کودکان دارد. دیاکونو-گراسیم و ماریان^۷ (۲۰۱۶) نیز به این نتیجه رسیدند که سبک‌های فرزندپروری به‌صورت معنی-

-
1. Baumrind
  2. Darling
  3. authoritative
  4. Authoritarian
  5. Permissive
  6. Tan, Camras, Deng, Zhang, & Lu
  7. Diaconu-Gherasim & Măirean

داری با جهت‌گیری هدف و پیشرفت تحصیلی نوجوانان مرتبط می‌باشد، در این مطالعه جهت‌گیری هدف میانجی رابطه بین سبک‌های فرزندپروری و پیشرفت تحصیلی بود.

یکی از عوامل مهم دیگر که در سازگاری بعدی افراد نقش دارد؛ چگونگی پاسخ‌دهی والدین به نیازهای فرد در دوران کودکی است که به تشکیل سبک‌های دلبستگی در کودک منجر می‌شود (بالبی، ۱۹۸۰). سبک‌های دلبستگی، الگوی انتظارات، نیازها، هیجان‌ها و رفتارهای اجتماعی هستند که از سابقه‌ی خاص تجربیات دلبستگی و معمولاً در روابط با والدین ناشی می‌شوند (بشرپور، ۱۳۹۴؛ نریمانی، یوسفی و کاظمی، ۱۳۹۳). آیزورث^۱ (۱۹۷۸) در پژوهشی گسترده سه سبک عمده دلبستگی ایمن^۲، و ناایمن-اجتنابی^۳، دلبستگی ناایمن-دوسوگرا^۴ را توصیف کرد. افراد ایمن در برقراری روابط صمیمی راحت هستند، تمایل دارند برای دریافت حمایت به دیگران وابسته باشند و اطمینان دارند که دیگران آن‌ها را دوست دارند. افراد مضطرب-دوسوگرا برای برقراری روابط نزدیک تمایل شدیدی دارند؛ اما درعین حال نگرانی بسیاری از طرد شدن دارند. این افراد تصویر منفی نسبت به خود دارند ولی نسبت به دیگران نگرش مثبت دارند. برای افراد اجتنابی مسئله ارزشمند، خوداتکایی است. این افراد زمانی که احتمال می‌رود از طرف دیگران طرد شوند، با انکار نیاز دلبستگی، در حفظ تصویر مثبت از خود سعی می‌کنند. افراد اجتنابی نسبت به دیگران انتظارات و نگرش منفی دارند (آیزورث، ۱۹۷۸؛ به نقل از بشرپور، ۱۳۹۴). بر مبنای تحقیقات بعدی مشخص گردید که ارتباط نزدیکی بین این سبک‌های شکل گرفته از تجربیات اولیه کودکی با رفتارهای پرخطر و وضعیت سازگاری در بزرگسالی فرد برقرار خواهد بود (ویلیامز، ۲۰۱۰؛ امانی، اعتمادی، فاتحی‌زاده و بهرامی، ۱۳۹۱؛ کرمی، حسینی، زکی‌بی، ۱۳۹۰). نتایج پژوهش دریلی و

1. Ainsworth
2. secure attachment
3. avoidant attachment
4. ambivalent attachment

کاراکوس^۱ (۲۰۱۱) نیز نشان داد بین سبک دلبستگی ایمن و مهارت‌های اجتماعی شامل بیانگری، حساسیت و مهار هیجانی ارتباط مثبت وجود دارد و دلبستگی ایمن، پیش‌بین معنادار آن‌هاست. در پژوهش دیگری مالتایس، داجسن، راتل و فنگک^۲ (۲۰۱۵) به این نتیجه دست یافتند که سبک دلبستگی ایمن با علائم کمتر اضطراب و جهت‌گیری به اهداف پیشرفت ارتباط دارد؛ در این مطالعه، کفایت تحصیلی ادراک‌شده میانجی بین دلبستگی ایمن به مادر و جهت‌گیری به اهداف پیشرفت می‌باشد.

از آنجا که دانش‌آموزان تقریباً نیمی از روز خود را در مدرسه سپری می‌کنند، لذا شناسایی عوامل پیش‌بینی کننده سازگاری آن‌ها با مدرسه از جمله الزامات سلامتی و پیشرفت تحصیلی آن‌ها می‌باشد. نتایج مطالعات موجود نشان می‌دهند که سبک‌های دلبستگی و شیوه‌های تربیتی که افراد در خانواده‌ها تجربه می‌کنند، بر سلامت روان‌شناختی و اجتماعی آن‌ها در دوره‌های بعدی زندگی تأثیر دارد؛ اما مطالعات اندکی در خصوص چگونگی ارتباط این متغیرها با سازگاری با مدرسه انجام شده است. بنابراین پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش شیوه‌های فرزندپروری ادراک شده و سبک‌های دلبستگی با سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه انجام شد.

روش

روش این پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی‌است.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانش‌آموزان دوره اول متوسطه شهرستان مراغه که در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ مشغول به تحصیل بودند تشکیل داد. نمونه مورد مطالعه در این پژوهش شامل ۲۴۰ دانش‌آموز بود که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش عبارت‌اند از:

1. Dereli & karakus
2. Maltais, Duchesne, Ratelle & Feng

زمینه‌یابی سازگاری دانش‌آموزان^۱: این پرسش‌نامه‌یک ابزار خود گزارشی ۳۴ گویه‌ای است که انگیزش، انتظارات پیشرفت، و ارتباط با معلمان، همسالان و معلمان را ارزیابی می‌کند (سانتا لوسیا و گوستین^۲، ۲۰۰۰). در این ابزار از دانش‌آموزان درخواست می‌شود تا میزان موافقت یا مخالفت خود را در مقیاس لیکرت ۵ نقطه‌ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) مشخص کنند. تحلیل عاملی این آزمون پنج عامل زیر را نشان داده است. ارتباط با مدرسه (آلفای ۰/۷۸)، ارتباط با معلمان (آلفای ۰/۷۸)، ارتباط با همسالان (آلفای ۰/۶۹)، انگیزش (آلفای ۰/۵۵) و انتظارات منفی (آلفای ۰/۶۱) (سانتا لوسیا و گوستین، ۲۰۰۰). در پژوهش حاضر ضرایب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های این آزمون برای ارتباط با مدرسه، ارتباط با معلمان، ارتباط با همسالان، انگیزش و انتظارات منفی و نمره کلی آزمون به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۷۰، ۰/۸۶، ۰/۷۲، ۰/۵۹ و ۰/۷۵ به دست آمد.

پرسش‌نامه سبک‌های دلبستگی: این پرسش‌نامه‌یک ابزار خود گزارشی است که سبک‌های دلبستگی ایمن و نایمن را با توجه به ادراکی که فرزندان از نگرش‌ها و رفتارهای والدین نسبت به خود دارند مورد سنجش قرار می‌دهد. این پرسش‌نامه شامل ۲۵ سؤال است که هر آزمودنی به سوالات با یک مقیاس لیکرت چهار درجه‌ای از ۴ (کاملاً درست است) تا ۱ (اصلاً درست نیست) پاسخ می‌دهد. این آزمون مبتنی بر دیدگاه اینزروث بوده و ضریب آلفای کرونباخ این آزمون در مطالعه نریمانی و احدی ۰/۸۱ گزارش شده است (نریمانی و احدی، ۱۳۸۹). ضریب آلفای کرونباخ این آزمون بر روی آزمودنی‌های مطالعه حاضر ۰/۹۳ برای دلبستگی ایمن و ۰/۷۸ برای دلبستگی نایمن به دست آمد.

پرسش‌نامه اقتدار والدینی^۳: این پرسش‌نامه‌یک ابزار خود گزارشی ۳۰ گویه‌ای است که

1. School Adjustment Survey (SAS)
2. Santa Lucia, & Gesten
3. Parental Authority questionnaire (PAQ)

توسط بوری^۱ (۱۹۹۱) برای ارزیابی سه سبک فرزندپروری مستبد، سهل‌گیر و مقتدر ساخته شده است (بوری، ۱۹۹۱). این پرسش‌نامه شیوه‌های فرزندپروری را بر اساس مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) اندازه می‌گیرد. نمره هر خرده مقیاس با حاصل جمع هر یک از آیت‌های این خرده مقیاس‌ها محاسبه می‌شود. میزان توافق بین ارزیابگران این آزمون با نسخه اولیه ۴۸ گویه‌ای آن مناسب گزارش شده و گویه‌های آن به‌طور دقیق سازه‌های سهل‌گیری، مستبد بودن و اقتدار را نشان می‌دهند. ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های مستبد، سهل‌گیر و مقتدر این آزمون برای مادر به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۸۲ و ۰/۷۴، ۰/۸۷ و ۰/۸۵ و ۰/۸۵ گزارش شده است. این ضرایب در مطالعه حاضر به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۷۷ و ۰/۸۶ به دست آمد.

روش اجرا: برای جمع‌آوری داده‌ها بعد از اخذ مجوز از دانشگاه به اداره آموزش و پرورش شهرستان مراغه مراجعه شد. بعد از موافقت اداره آموزش و پرورش و ارائه مجوز لازم برای همکاری، لیست تمام مدارس دوره اول متوسطه تهیه و سپس از بین آن‌ها تعداد ۵ مدرسه به‌صورت تصادفی انتخاب شدند که شامل دو مدرسه پسرانه (راهنمایی و دبیرستان) و سه مدرسه دخترانه (دو مدرسه راهنمایی و یک مدرسه دبیرستان) بود. بعد از مراجعه به مدارس موردنظر از هر مدرسه تعداد ۲ کلاس به‌صورت تصادفی انتخاب و از دانش‌آموزان رده‌ها درخواست شد در صورت تمایل به پرسش‌نامه‌های اقتدار والدینی، سبک‌های دلبستگی و زمینه‌یابی سازگاری دانش‌آموزان به‌صورت گروهی و در محل کلاس پاسخ دهند. در نهایت تعداد ۱۸ پرسش‌نامه به‌صورت ناقص تکمیل شده بودند که از تحلیل آماری حذف شدند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج

داده‌های ۲۲۲ دانش‌آموز در این مطالعه مورد تحلیل قرار گرفت که تعداد ۱۳۲ نفر آن‌ها دختر

1. buri

۹۰ نفر آنها پسر بوده است. میانگین و انحراف سنی آن‌ها به ترتیب ۱۴/۴۶ و ۰/۹۷ بود.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار و ماتریس ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	M (±SD)	ایمن	ناایمن	سهل گیر	مستبد	مقتدر	ارتباط با مدرسه معلم	ارتباط با همسالان	انتظار منفی	سازگاری
سبک دل‌بستگی ایمن	۱۵/۴۳ (±۱۰/۸۰)									
سبک دل‌بستگی ناایمن	۲۲/۱۸ (±۱۲/۸۵)	۰/۰۴								
سهل گیر	۲۷/۶۲ (±۷/۱۶)	۰/۰۴	-۰/۱۲							
مستبد	۲۹/۰۴ (±۶/۷۶)	۰/۱۹**	-۰/۲۱**	۰/۳۸**						
مقتدر	۳۱/۱۷ (±۵/۸۹)	۰/۱۹**	-۰/۱۲	۰/۳۰**	۰/۲۴**					
ارتباط با معلم	۱۶/۱۹ (±۵/۷۴)	۰/۳۹**	-۰/۱۷*	۰/۰۷	-۰/۰۲	۰/۲۲**				
ارتباط با مدرسه	۱۶/۴۳ (±۵/۵۳)	۰/۳۶**	-۰/۱۸**	۰/۰۷	-۰/۰۴	-۰/۱۲	۰/۵۷**			
انگیزه پیشرفت	۱۲/۸۵ (±۳/۶۲)	۰/۰۶	-۰/۳۱**	-۰/۱۱	-۰/۰۵	۰/۲۲**	۰/۳۵**	۰/۴۶**		
ارتباط با همسالان	۱۰/۳۷ (±۴/۰۱)	۰/۳۹**	-۰/۱۵	-۰/۰۲	-۰/۱۱	۰/۱۰	۰/۳۶**	۰/۲۷**	۰/۰۳	
انتظار منفی	۴/۹۰ (±۳/۵۸)	۰/۲۲**	-۰/۳۳**	۰/۱۱	۰/۰۸	-۰/۱۱	-۰/۴۷**	-۰/۳۲**	-۰/۴۰**	
سازگاری دانش‌آموزان	۶۹ (±۱۷/۵۰)	۰/۴۳**	-۰/۳۲**	-۰/۰۲	-۰/۰۹	۰/۱۹**	۰/۸۲**	۰/۸۲**	۰/۵۶**	-۰/۷۴**

معنی‌داری در سطح ۰/۰۱**، معنی‌داری در سطح ۰/۰۵*.

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که سازگاری مدرسه‌ای دانش‌آموزان بادل‌بستگی ایمن ($P < 0/01$)؛ $r = 0/43$ و سبک فرزندپروری مقتدر ($P < 0/01$ ؛ $r = 0/19$) ارتباط مثبت‌تولی با سبک دل‌بستگی ناایمن ($P < 0/01$ ؛ $r = -0/32$) ارتباط منفی دارد.

نقش شیوه‌های فرزندپروری و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه

جدول ۲. نتایج تحلیل رگرسیون پیش‌بینی سازگاری مدرسه‌ای دانش‌آموزان بر اساس روش‌های

فرزندپروری

متغیر ملاک	سبک‌های فرزندپروری	R	R ²	R تعدیل شده	F	Sig F	B	SE B	β	t	p	آماره‌های هم خطی تحمل VIF
		۰/۲۴	۰/۰۶	۰/۰۴	۳/۲۴	۰/۰۲						-
مقدار ثابت							۵۹/۵	۸/۶۷	-	۶/۸۵	۰/۰۰۱	-
سازگاری دانش‌آموزان	سهل‌گیر						-۰/۱۰	۰/۲۰	-۰/۰۴	-۰/۴۹	۰/۶۲	۰/۷۷
	مستبد						-۰/۳۱	۰/۲۲	-۰/۱۲	-۱/۴۰	۰/۱۶	۰/۸۴
	مقتدر						۰/۶۹	۰/۲۴	۰/۲۴	۲/۸۷	۰/۰۰۱	۰/۸۸

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که ۶ درصد از کل واریانس سازگاری مدرسه‌ای دانش‌آموزان به وسیله سبک‌های فرزندپروری تبیین می‌شود. مقدار F نیز نشان‌دهنده معنی‌داری مدل رگرسیون می‌باشد. نتایج ضرایب رگرسیون نیز نشان می‌دهد که از بین شیوه‌های فرزند پروری، تنها سبک مقتدر با مقدار بتای ۰/۲۴ قادر به پیش‌بینی معنی‌دار سازگاری مدرسه‌ای دانش‌آموزان است.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون پیش‌بینی سازگاری مدرسه‌ای دانش‌آموزان بر اساس سبک‌های دلبستگی

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	R	R ²	R تعدیل شده	F	Sig F	B	SE B	β	t	p	آماره‌های هم خطی تحمل VIF
		۰/۵۵	۰/۳۰	۰/۲۹	۳۶/۳۸	۰/۰۰۱						-
سازگاری دانش‌آموزان	مقدار ثابت						۶۷/۱۶	۷/۳۷	-	۹۳/۱۰	۰/۰۰۱	-
	دلبستگی ایمن						۰/۷۰	۰/۱۰	۰/۴۵	۷/۰۲	۰/۰۰۱	۰/۹۹
	دلبستگی نایمن						-۰/۴۴	۰/۰۸	-۰/۳۴	-۵/۳۱	۰/۰۰۱	۰/۹۹

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که ۳۰ درصد از کل واریانس سازگاری مدرسه‌ای دانش‌آموزان به وسیله سبک‌های دلبستگی تبیین می‌شود. مقدار F نیز نشان‌دهنده معنی‌داری مدل رگرسیون می‌باشد. نتایج ضرایب رگرسیون نیز نشان می‌دهد که سبک دلبستگی ایمن به مقدار بتای ۰/۴۵ به صورت مستقیم و دلبستگی نایمن با مقدار بتای -۰/۳۴ به صورت معکوس قادر به پیش‌بینی سازگاری مدرسه‌ای دانش‌آموزان هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

سازگاری مدرسه‌ای به فرایند روان‌شناختی انطباق، فائق آمدن و مدیریت مشکلات، چالش‌ها و تقاضاهای زندگی مدرسه‌ای گفته می‌شود. سازگاری دانش‌آموزان با محیط مدرسه عامل مهمی در پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی آن‌هاست. با توجه به این موضوع پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش شیوه‌های فرزندپروری و سبک‌های دلبستگی با سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه انجام گرفت.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که سبک فرزندپروری مقتدر ارتباط مثبتی با سازگاری مدرسه‌ای دانش‌آموزان دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که این سبک فرزندپروری به صورت مثبت سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه را پیش‌بینی می‌کند. این نتایج همسو با نتایج مطالعاتتان و همکاران (۲۰۱۲) و دیاکونو-گراسیم و ماریان (۲۰۱۶) می‌باشد. مطابق دیدگاه بامریند (۱۹۹۱) سبک فرزندپروری مقتدر با تقاضاهای بالا و همچنین صمیمیت و مسئولیت‌پذیری بالا مشخص می‌شود. مطالعات نشان می‌دهد افرادی که در خانواده‌هایی با سبک فرزندپروری مقتدرانه پرورش می‌یابند؛ آرام و امیدوار بوده و هویت شخصی شکل گرفته و سالمی دارند، همچنین این شیوه به نظر می‌رسد با دلبستگی ایمن به‌ویژه در دوران کودکی و احساس رضایت بیشتر از زندگی همراه بوده و این عوامل می‌توانند زمینه را برای سازگاری مطلوب‌تر با شرایط مدرسه‌ای فراهم کنند. فرزندپروری مقتدرانه خاصیت نظم‌دهی‌لایی داشته و کودک را در اتخاذ تصمیماتش مستحکم می‌سازد. چنین کودکی به‌خوبی با محیط جدید و شرایط و هنجارهای مختلف اجتماعی سازگار می‌شود و واکنش او مناسب و سازگارانه است.

نتایج مطالعه حاضر همچنین نشان داد که سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه با سبک دلبستگی ایمن ارتباط مثبت ولی با سبک دلبستگی نایمن ارتباط منفی دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که سبک دلبستگی ایمن پیش‌بینی کننده مستقیم و سبک دلبستگی نایمن پیش‌بینی کننده معکوس سازگاری مدرسه‌ای دانش‌آموزان است. این نتایج همسو با نتایج ویلیامز (۲۰۱۰)، پژوهش دریلی و کاراکوس (۲۰۱۱)، مالتایس و همکاران (۲۰۱۵)، امانی و همکاران (۱۳۹۱) و کرمی و

همکاران (۱۳۹۰) مبنی بر ارتباط دلبستگی ایمن با پیامدهای مثبت تحصیلی می‌باشد. افراد دارای سبک دلبستگی ایمن تصویر مثبتی از خود و خود ارزشمندی بالایی دارند، از اعتماد به نفس زیادی برخوردارند و اعتقاد دارند که دیگران پاسخ‌دهنده هستند؛ یکی از عناصر مهم این سبک دلبستگی داشتن اعتماد به خود و دیگران است. اعتماد به خود یک رگه شخصیتی است که از اضطراب فرد در محیط‌های جدیدی چون مدرسه جلوگیری می‌کند؛ اعتماد به دیگران نیز باعث می‌شود کودک در محیط مدرسه بتواند به تعامل مثبت با دیگران چون معلمان، همسالان و غیره پرداخته و به صورت بهتری با محیط مدرسه سازگار شود. در حالی که افراد دارای دلبستگی ناایمن عکس این ویژگی‌ها را دارند و این عوامل شخصیتی زمینه‌های لازم برای ناسازگاری کودکان با محیط مدرسه را فراهم می‌سازند.

در کل نتایج مطالعه حاضر نشان داد که سبک فرزند پروری مقتدر و سبک دلبستگی ایمن به‌طور مثبت و دلبستگی ناایمن به‌طور منفی در سازگاری دانش‌آموزان با مدارس نقش دارند. نتایج این مطالعه نشان‌دهنده الگوی انعکاسی کیفیت روابط والد - فرزندی در سایر روابط اجتماعی به‌ویژه در ارتباط با مدرسه است. استفاده از ابزارهای خودگزارشی برای سنجش متغیرهای پژوهش به‌ویژه سازگاری مدرسه‌ای مهمترین محدودیت مطالعه حاضر بود. لذا در مطالعات بعدی پیشنهاد می‌شود از شاخص‌های عینی دیگری چون معدل تحصیلی، کیفیت روابط با همسالان و غیره برای ارزیابی سازگاری مدرسه‌ای استفاده شود. نتایج این مطالعه لزوم آموزش شیوه‌های مناسب فرزندپروری به والدین و اصلاح و بهبود محیط خانواده را به‌عنوان یکی از پیش شرط‌های سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان پیشنهاد می‌کند.

منابع

امانی، رزیتا؛ اعتمادی، عذرا؛ فاتحی‌زاده، مریم و بهرامی، فاطمه (۱۳۹۱). رابطه میان سبک‌های دلبستگی و سازگاری اجتماعی. *دوفصلنامه روان‌شناسی بالینی و شخصیت*، ۱۹ (۶)، ۲۶-۱۵.

اژه‌ای، جوادی؛ غلامعلی‌لواسانی، مسعود؛ مال احمدی، احسان و خضری‌آذر، هیمین (۱۳۹۰). الگوی علی روابط بین سبک‌های فرزندپروری ادراک‌شده، اهداف پیشرفت، خودکارآمدی و موفقیت تحصیلی.

مجله روان‌شناسی، ۳، ۳۰۱-۲۸۴.

بشرپور، سجاد (۱۳۹۴). *صفات شخصیت: نظریه و آزمون*. انتشارات ساوالان، تهران.

زاهد، عادل؛ رجیبی، سعید و امیدی، مسعود (۱۳۹۰). مقایسه سازگاری اجتماعی، هیجانی، تحصیلی و یادگیری خود تنظیمی در دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری. *مجله‌ی ناتوانی یادگیری*، ۱(۲)،

۴۳-۶۲.

کریمی، جهانگیر؛ حسینی، حسین و زکی‌بی، علی (۱۳۹۰). رابطه بین سبک‌های دلبستگی و سازگاری

دانشجویان. *همایش ملی آسیب‌شناسی مسائل نوجوانان*. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فلاورجان.

نریمانی، محمد؛ عباسی، مسلم؛ ابوالقاسمی، عباس و احدی، بتول (۱۳۹۲). مقایسه‌ی اثربخشی آموزش پذیرش/تعهد با آموزش تنظیم هیجان بر سازگاری دانش‌آموزان دارای اختلال ریاضی. *مجله‌ی*

ناتوانی‌های یادگیری، ۲(۳)، ۱۷۶-۱۵۴.

نریمانی، محمد؛ یوسفی، فاطمه و کاظمی، رضا (۱۳۹۳). نقش سبک‌های دلبستگی و کیفیت زندگی در

پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی نوجوانان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری. *مجله‌ی ناتوانی‌های یادگیری*،

۳(۴)، ۱۴۲-۱۲۵.

نریمانی، محمد و احدی، بتول (۱۳۸۹). *آزمون‌های شخصیت*. انتشارات محقق اردبیلی.

Ainsworth, M. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709-716.

Amani, R., Etemadi, E., Fatehizadeh, M., & Bahrami, F. (2012). The relationship between attachment styles and social adjustment, *Biannual Journals of Clinical Psychology and Personality*, 19(6), 15-26.(Persiian).

Basharpour, S. (2015). *Personality traits: theory and testing*. Tehran: Savalan publication. (Persiian).

Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.

Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Vol.3. Loss*. New York: basic books.

Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). *The bio ecological model of human development*. In W. Damon, & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology*, Vol. 1, Theoretical models of human development (6th ed., Vol. 7, pp. 793-828). New York, NY: John Wiley.

- Buri, J.R. (1991). Parental Authority Questionnaire, *Journal of Personality and Social Assessment*, 57, 110-119.
- Darlying, N. (2007). Parenting style and fits correlates. Available At: WWW.Othealth.Com/partitioner/ceduc/parentingstyle.
- Dereli, E., & Karakus, O. (2011). An examination of attachment styles and social skills of university students. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 9 (2), 731-744.
- Diaconu-Gherasim, L. R., & Măirean C. (2016). Perception of parenting styles and academic achievement: The mediating role of goal orientations. *Learning and Individual Differences*, In Press, Corrected Proof.
- Ejei J., Gholamali Lavasani, M., Malahmadi, E., Khezri, H. (2011). The Relationship between Parenting Styles and Academic Achievement through the Mediating Influences of Achievement Goals and Academic Self-Efficacy, *Journal of Psychology*, 15(3), 284-301.
- Essau, C. A., Sasagawa, S., & Frike, P.J. (2006) psychometric properties of the Alabama parenting questionnaire. *Journal of child and family studies*, 15, 597-616.
- Karami, J., Hoseini, H., and Zakyaii, A. (2011). The relationship between attachment styles and adjustment of students, *National Conference on youth issues Pathology*, Islamic Azad University, Felavarjan. (Persian).
- Maltais, C., Duchesne, S., Ratelle, CF., Feng, B. (2015). Learning and individual differences: Attachment to the mother and achievement goal orientation at the beginning of middle school: The mediating roal of academic competence and anxiety. *learning and individual differences*, 11, 39-48.
- Mildon, R. & Polimeni, M. (2012). Parenting in the early years: effectiveness of parenting support Mildon, R. programs for Indigenou families. Closing the Gap Clearinghouse.
- Narimani, M., Abbasi, M., Abolghasemi, A. & Ahadi, B. (2013). A study comparing the effectiveness of acceptance/commitment by emotional regulation training on adjustment in students with dyscalculia. *Journal of Learning Disabilities*, 2(4), 154-176. (Persian).
- Narimani, M., Yosefi, F & Kazemi, R. (2013). The role of attachment styles and quality of life in predicting psychological well-being in adolescents with learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 3 (4), 124-142. (Persian).
- Narimani, M., Ahadi, B. (2010). *Personality tests*. Publications of Mohaghegh Ardabili University. (Persian).
- Punia, S., & Sangwan, S. (2011). Emotional intelligence and social adaptation of school children. *Psychology*, 2 (2), 83-87.
- Reed-Victor, E. (2004). Individual differences and early school adjustment: Teacher appraisals of young children with special needs. *Early Child Development and Care*, 174 (1), 59-79.
- Rothbaum, F., & Weisz, J. R. (1994). Parental caregiving and child externalizing behavior in nonclinical samples: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 116(1), 55-74.

- Rudy, D., & Grusec, J.E (2006). Authoritarian parenting in individualist and collectivist groups: associations with maternal emotion and cognition and children's self-esteem. *Journal of family psychology*, 20(1), 68-78.
- Santa Lucia, R. C., & Gesten E. L. (2000). Adjustment across the middle school transition: Gender and race considerations. *Annual Meeting of the American Psychological Association*, Washington D.C.
- Tan, T.Z., Camras, L.A., Deng H., Zhang, M., Lu, Z. (2012). Family stress, parenting styles, and behavioral adjustment in preschool-age adopted Chinese girls. *Early Childhood Research Quarterly*, 27(1), 128-136.
- Williams, M. C. (2010). Attachment style in college students: Family origins and mental health correlates. *Annual Review of Undergraduate Research, School of Humanities and Social Sciences*, 9, 204-226.
- Zahed, A., Rajaby, S., Omid, M. (2011). The comparison social, emotional and academic and self regulatory learning of students with and without learning disabilities. *Journal of learning disabilities*, 1(2), 43-62 (Persian).

The role of parenting and attachment styles in predicting the students' adjustment to school

F. Heidari¹, V. Fallah² & J. Hajiloo³

Abstract

Student's adjustment to school is one of the educational mandates. The present study was conducted in order to investigate the role of parenting and attachment styles in predicting the student's adjustment to school. The method of this study was descriptive-correlational. The population of this study was comprised of all students of junior high school in Maragheh city during 2015-2016 academic year. The sample included 222 students randomly selected by multistage cluster sampling method. The questionnaires of perceived parenting styles, attachment styles and adjustment to school were used for collecting the data. The data were analyzed by Pearson correlation and multiple regression analysis. The results of the correlation coefficient showed that students adjustment to school had positive relationships with the authoritative parenting style ($r=0.33$ $p< 0.001$) and secure attachment style ($r=0.43$, $p< 0.001$) but negative relationship with insecure attachment ($r=-0.32$, $p< 0.001$). Results of regression analysis also showed that authoritative parenting style and secure attachment style were positively and non-secure attachment style were negatively able to predict student's adjustment to school attachment styles. The results of this study revealed the reflective role of parent-child relationship quality in other social relationships, especially in relation to school.

Keywords: Parenting styles, attachment styles, student's adjustment, school.

---

1. Corresponding author: M.A. In clinical Psychology, Islamic Azad University (Ardabil Branch). (heidari_fazeleh@yahoo.com)

2. PhD Students in Psychology, University of Mohaghegh Ardabili

3. M. A. in Psychology, Payam Noor University